

"אם אין קמח אין תורה"
מי שביכולתו לעזור
לעלון לענין ולהצלחה
זכות הרבים תעמוד לו!

נר לשולחן שבת

פרשת לך לך

גליון מס' 298

בכל עניני העלון
תרומות והנצחות
משפחת רוזנבלט
רח' צבי 21 ב"ב 5791486

©

"והאמין בה' ויחשבה לו צדקה".

פרק עצום באמונה

את המעשה הבא סיפר לי בהתרגשות רבה ידיד, ת"ח נאמן,
והוסיף: "אתה הראשון שאני מספר לו..."

"אחי ממלא לוטו מדי שבוע במספרים קבועים, כך הוא עושה
שנים רבות. לפני כשבועיים החליט לחרוג ממנהגו, לשנות
ולרשום מספרים אחרים.

כשבדק את המספרים הזוכים גילה לתדהמתו שהמספרים
הקבועים אותם היה ממלא עלו בגורל - סכום הזכיה היה
ארבעים מליון שקל!"

"מחוט ועד שרוך נעל - בשכר זה זכו בניו לשתי מצוות, חוט של תכלת,
ציצית, וריצועה של תפילין".

עוד על הקשר בין ציצית תפילין ונצחונות במלחמה
"כשתזכה לקיים מצות ציצית, תרגיש שמחה מופרזה ברגשי
קודש לקשור קשר של קיימא עם התורה והמצוה ולכרות עמה
ברית עולמים".

חידושו של הנצי"ב

נראה דלדעת הרא"ש דכמו ששחוק וקלות ראש נקרא היסח
הדעת ואסור בעודו לבוש בתפילין כמו כן עצבות אסורה,
אע"ג שבעצבות אין שחוק וקלות ראש מכל מקום אסורה,
והרי זה כמו קלות ראש.

(שו"ת "משיב דבר" סי"ז)

כשליבם מלא תקוה וחדוה. וזה הדבר אשר הביא את
נצחונותינו האדירים.

והיו הצדיקים תמהים ושואלים מי גילה לו משמים רז זה
שבשמחה נוחלים נצחונות במלחמה!
(ונכתב בספר "ח"א")

השבוע יחול יום הזכרון לגאון שר התורה רבי שמעון שקופ.
ביום ראשון ט' במרחשון התפלל רבינו מנחה, וכפסע ג' פסיעות
של עושה שלום, השיב את נשמתו הטהורה למרומים.

"נער צעיר הייתי כשהורי שלחוני ללמוד בישיבת גרודנה. היות
שהורי היו עניים מרודים הוחלט שאלך ברגל, הישיבה היתה
רחוקה מהלך שלושה ימים. נתנו לי מעט אוכל והרבה ברכות
חמות, והדריכוני שכשיגמר האוכל אבקש מיהודים בדרך.

יצאתי לדרך וכך עשיתי, אוכל השגתי פה ושם, ולישון - ישנתי
בספסלים של בתי הכנסת, או על האדמה באיזו פינה.

בדרך עברתי חוויות מפחידות וכל הזמן פחדתי: שמא אטעה
בדרך? האם אשיג אוכל? האם אצליח במבחן? הדרך היחידה
להרגיע את החששות היתה להשקיע עצמי בלימוד דף הגמרא
שהכנתי לבחינה, חזרתי עליו עד שידעתיני מילה במילה.

סוף סוף הגעתי לישיבה, עייף ורעב, אבל מוכן למבחן. נכנסתי
להבחן במשרדו של ראש הישיבה הגאון רבי שמעון שקופ,
המשרד היה במטבח ביתו. רבי שמעון קיבלני בחביבות, שאל
לשמי ולעיריית מוצאי.

ואז פנה ואמר לי: "ברצוני לשאול אותך שתי שאלות בלבד!
שאלה ראשונה: מתי אכלת לאחרונה ארוחה חמה?"

נדהמתי מהשאלה, הרהרתי, בסוף עניתי 'לפני כשלושה
שבועות'. קם רבי שמעון ואמר: "ראה אין כוחי בבישול
כרעייתי שאיננה בבית, תאלץ להסתפק במה שאני יודע..."
ניגש ובישל לי ארוחה.

נדהמתי מגודל המעמד, ראש הישיבה, שר התורה הגאון
האדיר מבשל בשבילי... הגיש לי צלחת מלאה מהתבשיל. אחרי
שגמרתי מילא אותה שוב עד שהייתי שבע כהוגן. כשסיימתי
וברכתי הייתי בטוח שאחרי ששבעתי ישב לבחון אותי.

אמר ר' שמעון: "עתה השאלה השנייה, מתי ישנת לאחרונה
במיטה?" שוב נדהמתי, והשבתי שאני לא זוכר בדיוק.

הלך רבינו לחדר, סידר מיטה. ובקשני ללכת לישון, כיסה אותי
היטב. בעייפותי נרדמתי עד הבוקר למחרת. אחר כך התברר לי
שהיתה זו מיטתו. זה היה מבחן הכניסה שלי לישיבת גרודנה!"

"ארבע מלכים עשו מלחמה כנגד חמישה ויכלו להם!" (בי"ד מ"ב)

ידוע כי נפוליון שליטה של צרפת נחל נצחונות אדירים וכבש
מדינות רבות. בכל מקום שהגיע הכניע את הקמים עליו, וגם
אם הם היו רבים וחזקים ממנו נחל נצחונות מזהירים ביותר.

הדבר היה לפלא בעיני העולם, מה סוד הצלחתו והיכן טמון
כוחו הרב. חייליו היו לוחמים נגיבורים, והתמיהה היתה איך
הגיע לזאת.

לאחר מחקר בין חכמי המלחמה של המדינות נודע סוד
הצלחתו: נפוליון החדיר בצבאו את מידת השמחה. כמו שיש
בכל מחנה מפקדים וממונים על החיילים וצורכיהם, על מזונם,
מלבושם וציודם היה מצווה נפוליון שבכל מחנה יהיו בדחנים,
זמרים ומוזיקאים הנקרא "כלזמרנטן" שתפקידם היה אך ורק
לשמח את לב החיילים ולטעת בהם הרגשת בטחון ועליונות.
והקפיד שבכל גודד יהיו כאלה, שזה היה חשוב לו לא פחות
ממפקדי מלחמה.

ועל כן בעוד שבצבאות האחרים שררה אימת המלחמה ולב
הלוחמים היה מלא פחד תדיר, הרי שבצבאות נפוליון שררה
שמחה, ולכן גם בהגיע עת קרב היו יוצאים ונלחמים כאריות

סיים בעל המעשה: "שנים רבות חלפו מאז. כל משפחת נכחה בשואה, ועוד צרות רבות עברו עלי. ומה ששמר את יהודי כל השנים עם כל הטרגדיות היו רק אותן שתי השאלות. מבחן הכניסה לשיבה!" ("תורה יבקשו מפיה")

הגאון רבי זיידל אפשטיין בהיותו בחור זכה לאהבה וחיבה יתרה אצל רבו רבי שמעון שקוף, בשנותיו האחרונות כשנאלץ רבי שמעון להרבות בנסיעות לרופאים ולבתי חולים. ביקשו שיכנס בכל יום לביתו וידאג לכל צרכיה של הרבנית.

לפנינו שתי אגרות שכתב לו רבי שמעון ממקומות שהותו, נלמד מהם הלכתא גבירתא בהנהגת אדם לביתו:

"ידידי ויקירי ז. עפשטיין שליט"א שוכט"ס.

ואני אמצא להתאמץ להזכירו אודות הרבנית שביקשתיו קודם נסיעתי שישתדל להתראות עמה ולידע אשר יחסר לה. כי אנכי הלא לא אוכל להרגע אם אין עין רואה מחסורה. ורפואה בכלל מזונות. בדידות ש"י הכהן. ד"ש לכל בני הישיבה".

בהזדמנות אחרת כששהה רבי שמעון בוורשה הוא מריץ אגרת. "יקירי הר' זיידל...

ואנכי מוצא חובתי להזכיר לו את הבטחת חסדו להיטיב עם הרבנית אשר נפשה מרה מכל המצב שלנו להשתדל לפרקים לדבר עמה, להקל את סערת רוחה. והעיקר להשתדל שלא תרגיש מרוע מצבי המקולקל. ועם מדת החסד שבזה גם מלאת רצוני אשר נפשי כואב על גורלה המר..." ("לעבודו בלבב שלם")

השבוע יחול יום הזכרון לגאון האדיר מטשיבין שר התורה רבי דב בעריש ויידנפלד, י' חשוון תשכ"ו

"ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לקל עליין - שם בן נת, וברכת כהן היא"

הגאון מטשיבין תמה על זה שנתפשט בעולם שסידור קידושינו הוא הכיבוד החשוב. אמנם למעשה כיבוד זה שייך לרב שיודע הלכות, שיראה שהקידושין, הנתניה, העדות והברכות נעשים כהלכה אך הכיבוד החשוב הוא הברכות בחופה.

ואדרבה בברכות צריך לכבד את החשוב ביותר מאורחי החתונה כי זה עת רצון, וכשמברכים את הזוג ראוי שהברכות יהיו מפי תלמידי חכמים וצדיקים. ("תשובות והנהגות" ח"א תשנ"א)

"אם מחוש ועד שרוך נעל.. ולא תאמר אני העשרתי את אברהם" (פי"ד) בפוסקים מצינו מחלוקת האם מותר לקבל כסף מיהודי מחלל שבת עבור בית כנסת, ישיבה וכדומה. (אור"ח קנ"ד י"א. יו"ד רנ"ד ב) **הרב מטשיבין** פוסק שדווקא לבית כנסת, שדומה לבית המקדש אסור, אך לבנין תלמוד תורה מותר לקחת. **אמנם** במקרה שהנדיב מתעקש ורוצה ששמו יתנוסס על הבנין. עצתו שבינו את הבנין כבנין חולין, ובסוף הבניה כשנקדש את הבנין, נזכה את הכסף לאבי הנדיב שנפטר, שהיה שומר שבת. אך צריך שהנדיב יסכים לכך, ובוודאי ישמח שזה יקרא שאביו תרם את הבנין. (שו"ת "דובב מישרים" ח"ג צ"ה ועיי"ש)

פעם ארע מעשה שהתפרסם מאד: היה זה כשרבינו הגיע לאחד מבתי העסק בטשיבין להתרימם לדמי קמחא דפסחא. לעסק היו שני שותפים, השנים נענו בנפש חפצה ונתנו ביד רחבה.

דרכם של אותם בעלי עסק היה לרשום את ההוצאות וההכנסות על קיר משרדם, ומדי חודש בסופו היו מחשבים את ההוצאות וההכנסות, ולפי זה היו לוקחים את משכורתם.

והנה בלהט הנקיין של ערב פסח שפכה המנקה מים על הקיר ומחקה בלי משים מה שהיה רשום על הקיר.

המבוכה היתה גדולה, שכן בחודש זה במיוחד התנהל המסחר בהיקפים גדולים וכמעט היה בלתי אפשרי לשחזר את פרטיהם.

כשהסיפור נודע לרב ביקש לקרוא להם. כשבאו נטל עט ונייר והחל לרשום את החשבונות בדיוק נמרץ...

שאלוהו שני הסוחרים: "וכי רוח הקודש יש כאן?" ענה להם רבינו: "הקב"ה חנני בכח הזכרון, כשהייתי במשרדכם וחיבתכם כמה תוכלו לתת לי, הבטתי על הקיר והפרטים הרשומים עליו נחרתו בזכרוני". ("שר התורה")

אברהם יורד למצרים ומחביא את שרה בתיבה. כשמגיע אומרים לו: 'שלם מכס, שמא יש לך כלים בתיבה'. אברהם לא מתווכח ואומר: 'אשלם'. 'אם כך שמא יש לך כסף בתיבה'. אברהם לא מתווכח: 'אשלם'. 'יש לך משי מובחר... יש לך זהב... מרגליות...'. ושוב אברהם מוכן לשלם. חשבו פקיד המכס המצריים מה כבר יש בתיבה הזו שהאדם שלפנינו מוכן לשלם עליה כל סכום... והורו לפותחה. (ב"ר יל"ש)

והדברים תמוהים ביותר: מדוע אברהם אבינו נהג כך, הרי זה ברור שפקידי המכס לא היו מסתפקים לגבות מכס נמוך מתיבה סגורה? מדוע הוא גירה את סקרנותם, מדוע היה מוכן לשלם כל סכום שדרשו ממנו ולא התמקח? ובכלל, כל המעשה הזה לכאורה מיותר, מדוע לשים אותה בתיבה, היה מכער אותה, כגון מורח על פניה בוך, או עוטף אותה ברעלה!?

האם מותר לעשות מעשה שנראה כחילול ה', כאשר בעוד זמן יווכחו הרואים כי טעו והמעשה היה קידוש ה'?

מפרשת השבוע ניתן להוכיח שמותר. הרעב היה נסיון קשה. אברהם אבינו שמנסה לשכנע את העולם להאמין בה', שאז יהיה להם טוב, יורד בחוסר כל מצרימה. הגאון רבי אהרן וולקין כתב: חילול ה' נורא היה בירידתו של אברהם למצרים, כשלווה כסף באכסניות שבדרך. ולכן היה חייב לחזור דרך כל האכסניות שהיה בהן, "בחזרתו פרע הקפותיו" - בכך הפך את החילול ה' לקידוש ה', שכולם ראו שהוא כבד בכסף וזהב!

ויש לשאול: איך אברהם ירד למצרים, הרי יש בזה חילול ה'?

התשובה היא, שאברהם בירידתו למצרים יודע שה' מנסה אותו ורק טוב יצא מזה. הוא אומר לשרה 'למען ייטב לי בעבורך' - יתנו לי מתנות, בירידה כבר ידע שה' יפרע הקפותיו.

ולכן הוא מחביא את שרה בתיבה, ואינו מתווכח עם פקיד המכס, מעורר את חשדם, העיקר שיפתחו את התיבה... כי הוא רוצה שיגלו אותה, כדי שיטיבו לו!

כשפתחו את התיבה נהיה אור גדול, ופרסום בכל ארץ מצרים. הוצאתה מן התיבה לאחר "המשא ומתן" הביאה שכולם הבינו ששרה צריכה להלקח לבית פרעה.

כלומר, מלכתחילה הירידה היא מעשה של קידוש ה'. רק לכולם חסרה הידיעה על כך. ולכן אברהם יורד מצרימה מבלי לחשוש שהוא מחלל שם שמים חלילה, כי הוא יודע שבעוד זמן כולם ידעו מהנס.

אמנם בבבלי במסכת ע"ז נראה שלא כדברינו: רבי יוחנן חלה בשינוי והלך למטרונית עובדת כוכבים שתפארו. בא לפניה חמישי ושישי לפני שבת אמר לה מה אעשה מחר, איני יכול לבוא. אמרה לו אגלה לך את סוד הרפואה אם תשבע לי שאינך מגלה אותו. נשבע 'לאלקי ישראל'. למחר, בדרשתו לימד ברבים ממה עשויה הרפואה הזו...

מבארת הגמ' כי רבי יוחנן נשבע שלא לקי ישראל לא אגלה אבל לעמו אגלה... שאלה הגמ' והרי יש בזה חילול ה', שאותה מטרונית סברה שעבר על שבועתו. מתרצת הגמ' שמיד לאחר שנשבע גילה לה. (כח.)

אלא שבירושלמי נראה כדברינו. בירושלמי מובא שאותה מטרונית התגירה, שבתחילה חשבה שרבי יוחנן ישתמש בידיעת הרפואה להתעשר, ולבסוף כשראתה שפירסם ברבים, ראתה עד כמה מיוחדת אומה זו שבשביל טובת הכלל אין היחיד דואג לעצמו, ואמרה ראוייה אומה זו להדבק בה. (ב' ב' 'קרוב העדה'. יש"כ להרה"ג ח"י)

וכתב ב"ילקוט המאירי" שלדעה זו שנתגירה ויצא ממעשהו של רבי יוחנן קידוש ה' עדיין קשה 'האיכא חילול ה'', שהרי רבי יוחנן לא ידע כיצד תפרש את מעשהו, ויתכן שיגרם ממעשיו חילול ה'. אלא דנ"ל שרבי יוחנן עמד על טיבה וידע שיצא ממעשיו קידוש ה'. (נ"ר)

מעשה בידידי שנכנס באיחור לבית הכנסת. העיר לו הגאון רבי חיים קניבסקי: "כתוב בגמ' בברכות שאסור לתלמיד חכם שיכנס באחרונה - חילול ה'". השיבו: "כתוב תלמיד חכם..."

אמר רבי חיים: "יש כאלה שלא מסתכלים עליהם, אבל כשהם עושים משהו לא טוב אומרים הנה, ראו, גם הוא עושה זאת!"

וכפי שאמר ה"חפץ חיים" לבנו: 'כשאתה עושה דבר טוב לא מסתכלים עליך, אבל כשאתה עושה משהו לא טוב, אומרים הנה הבן של ה"חפץ חיים" עושה כן...' ("נ"ר לשולחן שבת" מפי הרה"ג ש"י)

'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך'

כשבא לפני ה"שפת אמת" הגאון רבי אריה ליב קושיצקי שהיה מו"ץ בקהילת וולצ'ובק והתמרמר על שסובל מבדידות בעירו, שהיתה ללא חסידים... השיבו הרבי: "הלא גם אברהם אבינו בשעתו היה לבד, יחיד, מי שמחזיק עצמו בדף גמרא אינו בודד!" ("נ"ר לביצי תורה מעולם החסידות" ח"ב)